

**LIETUVOS RESPUBLIKOS TRANSPORTO PRIEMONIŲ VALDYTOJŲ CIVILINĖS ATSAKOMYBĖS PRIVALOMOJO DRAUDIMO
ĮSTATYMO NR. IX-378 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA**

Institucija, pateikusi pastabų ar pasiūlymų, rašto data ir Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai dėl pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta arba iš dalies atsižvelgta
<p>Draudimo brokerių rūmai, Lietuvos draudimo brokerių įmonių asociacija, 2023 01 13, Nr. BN, 2023 05 15, Nr. BN</p>	<p>1. Dėl išskirtinės teisės Biurui suteikimo administruoti elektroninę eismo įvykių deklaracijų formą</p> <p>Išskirtinės teisės suteikimas Biurui valdyti informacinių technologijų priemonės, kuriomis pildomos elektroninės deklaracijos, vienetinės teisės Biurui ir jo nariams (draudikams) administruoti šias deklaracijas bei, ypatingai, tvarkyti, naudoti ir dalintis duomenimis, pateiktais elektroninėse deklaracijose, iš esmės pažeidžia tiek nukentėjusių trečiųjų asmenų, tiek draudėjų teises pasirinkti naudojamas sistemas, naudotis jiems patogiomis ir jau įprastomis sistemomis bei naudotis jiems reikalinga pagalba užpildant ir teikiant tokias eismo įvykio deklaracijas. Eismo įvykio dalyviai jau dabar naudojami įvairių draudimo produktų platintojų sukurtais įvairiomis elektroninėmis deklaracijų sistemomis. Panaikinus galimybę eismo įvykio dalyviams suvesti eismo įvykio deklaracijos duomenis į draudimo produktų platintojų elektronines sistemas ir įpareigojus juos naudotis tik Biuro sukurta ir administruojama elektronine sistema, būtų sumenkintas draudimo produktų platintojų vaidmuo TPVCAPD produktų platinimo atveju, būtų ribojamas draudimo produktų platintojų konkurencingumas.</p> <p>Elektroninėmis deklaracijomis pripažinus tik Biuro sukurtoje elektroninėje sistemoje užpildytus duomenis, kuriuos galėtų pateikti tik eismo dalyviai, taip atribojus draudimo produktų platintojus nuo galimybės padėti savo klientams administruoti draudimo sutartis ir draudžiamuosius įvykius, konsultuoti klientus dėl informacijos pateikimo, būtų nepagrįstai suabsoliutintas Biuro vaidmuo.</p>	<p>1. Neatsižvelgta. Brokerių kaip draudimo tarpininkų veikla Lietuvos Respublikos draudimo įstatyme apibrėžta kaip draudimo produktų platinimas, TPVCAPD projektu nesiekama reglamentuoti būtent tarpininkų veiklą ar suteikti kokių nors papildomų garantijų draudimo tarpininkams (nes tai yra ne šio įstatymo reguliavimo dalykas). TPVCAPD projektas nei suteikia, nei panaikina dabar turimas teises draudimo tarpininkams.</p> <p>Eismo įvykio aplinkybių deklaravimas neturėtų būti vertinamas kaip ūkinė veikla, kurią galima būtų padalinti ūkio subjektams. Teisės akte turi būti įtvirtintas universalus vieningas elgesio modelis, susijęs su eismo įvykio įforminimo taisyklėmis. Visiems eismo įvykio dalyviams ir jų žalas administruojantiems subjektams turi būti aiškios, unifikotos eismo įvykio taisyklės, ir tai nėra konkurencijos klausimas. Privalomojo draudimo esmė yra ta, kad tai yra draudimas nukentėjusio trečiojo asmens naudai ir tai neturi jokio ryšio su privalomojo draudimo produktų plėtra ar platinimu, nes pagrindinis ir svarbiausias tikslas, kad asmuo gautų žalos atlyginimą ir tam esminę reikšmę turi vienodos sąlygos visiems, skaidrumas, aiškumas ir kad asmens duomenys būtų tvarkomi tinkamai. Brokeris nėra abiejų eismo įvykio dalyvių šalių atstovas. Įstatymas neįpareigoja brokerio atlyginti žalą. Todėl išskirtinių teisių brokeriams įtvirtinimas TPVCAPD projekte, sudarant galimybes prisijungti prie Biuro elektroninės sistemos, skirtos elektroninėms deklaracijoms pateikti, sąlygotų asmens duomenų tvarkymo teisinio pagrindo įteisinimą nesant akivaizdaus teisinio intereso. Pažymėtina, kad TPVCAPD projektas buvo patikslintas pagal Konkurencijos tarybos</p>

	<p>Elektroninių eismo įvykių deklaracijos monopolija, priskiriama Biurui, reikštų Biuro sistemos naudojimo prievolę, be jokių alternatyvių pasirinkimų. Elektroninių deklaracijų įrankio kūrimo ir administravimo funkcijų monopolizavimas, pavedant jas atlikti Biurui, ne tik peržengia pirminę Biuro veiklos paskirtį, bet kartu prieštarauja vartotojų interesams.</p> <p>Biuro administruojamos elektroninės eismo įvykių deklaracijos minusai: kadangi elektroninės deklaracijos forma nėra reglamentuota ES lygiu, ji yra sukurta Biuro bei draudikų nuožiūra, tad ir jos pirminė paskirtis - užtikrinti draudikų verslo interesus. Deklaracija pildoma ne kaip ES šablonas, o pildant klausimyną (todėl Biuro sistemoje nėra užtikrintos kitakalbių, disleksijų ar kitą kalbinį barjerą turinčių asmenų teisės). Pildant elektroninę deklaraciją nėra įvardijamas atsakingas asmuo (t. y. draudikai pasilieka sau teisę nuspręsti, kas yra kaltas ir atsakingas už eismo įvykį). Nėra suteikiama galimybė pasikonsultuoti su gyvu konsultantu, nes pildymas yra ribotas laike. Eismo įvykio deklaracijos laikas atsiranda automatiškai ir paankstinti jį galima tik 30 min., vėlesnis elektroninės deklaracijos pildymas draudžiamas (tokiu būdu ribojama vartotojų teisė pasikonsultuoti dėl tolesnių veiksmų su teisininkais, brokeriais, remonto dirbtuvėmis ar pan.). Eismo įvykio deklaracija išimtinai pritaikyta fiksuoti dviejų transporto priemonių susidūrimą, nors nemažą dalį popierinių deklaracijų sudaro tos, kurios fiksuoja transporto priemonės atsitrenkimą į kitus objektus (elektros stulpą, tvorą, naminių gyvūnų). Nesant galimybės fiksuoti tokius įvykius – juos teks fiksuoti kviečiant policiją ir tokiu būdu didinant policijos pareigūnų užimtumą įvykiuose, kurie iki šiol sėkmingai fiksuojami popierinėse eismo įvykio deklaracijose.</p> <p>Nenustačius, kad ir draudimo tarpininkai galėtų administruoti elektronines eismo įvykių deklaracijų formas, elektroninė eismo įvykių deklaracijos forma turėtų būti pavesta VI „Regitra“, t.y. institucijai, kuri turi teisę teikti viešąsias paslaugas ir veikia nepriklausomai</p>	<p>pateiktas pastabas ir laikytina, taigi atitinka konkurencijos teisės reikalavimus.</p> <p>Deklaravimas – tai yra procesas, kai draudikui pateikiamas eismo įvykio vaizdas (tai daro ir draudiko klientas draudėjas ir pretenduojantis gauti žalos atlyginimą asmuo). Priemonės ir būdai gali būti įvairūs, o valstybės tikslas – kad tai būtų efektyvi, veikianti sistema, be kita ko neleidžianti naudotis kažkokiomis išskirtinėmis privilegijomis (galimybe pakreipti galutinius rezultatus) dėl kurio nors dalyvio galimybės pasisamdyti konsultantus. Vieningos elektroninės sistemos naudojimas nėra monopolizavimas, nes vartotojas turi teisę naudotis vieningu įrankiu, kuris užtikrina visų šio įrankio naudotojų lygiateisiškumą.</p> <p>Pažymime, kad eismo įvykių deklaracija yra ES vieningas ir patentuotas popierinis dokumentas, o elektroniniu būdu būtent surenkami tie duomenys, kurie yra neatsiejama bet kurios Europos eismo įvykio deklaracijos dalis. Renkant ir teikiant duomenis elektroniniu būdu per Biuro administruojamą sistemą maksimaliai stengiamasi pakartoti tai, ką vairuotojas daro pildydamas popierinę deklaraciją. Pažymėtina, kad elektroninė eismo įvykių deklaracija yra pildoma ne klausimyno, o vedlio būdu, kas yra patogiausia forma vartotojui stresinėje situacijoje pateikti reikiamą informaciją. Kaltas asmuo turi būti eismo įvykio dalyvių nurodytas el. eismo įvykių deklaracijoje. Ir tai – nepaisant nuostatos, kad draudikas pats sprendžia dėl draudimo išmokos mokėjimo.</p> <p>Klaidingi argumentai, kad laike ribojamas el. deklaracijos pildymas. Laike yra ribojamas tik pildymo pradžios laikas (t.y. laiko tarpas tarp įvykio ir jo deklaravimo pradžios), tuo tarpu pati pildymo trukmė (t.y. pildymo procesas, kurio metu galimai gali prireikti pasikonsultuoti su gyvu konsultantu) niekaip neribojama. Sprendimas dėl operatyvaus el. deklaracijos pildymo ypač aktualus ir dėl eismo saugumo prevencijos, kad viduryje kelio stovintys eismo įvykio dalyviai netrukdytų eismui.</p> <p>Kai transporto priemonė atsitrenkia į kitus objektus</p>
--	---	--

	<p>3. Dėl asmens duomenų reguliavimo nesuderinamumo su projektu</p> <p>Draudikams rizikos vertinimo tikslais teikiamų duomenų neribota apimtis prieštarauja BDAR duomenų minimizavimo principui, todėl turi būti nustatytas aiškus duomenų teikimo tikslo apribojimas – duomenys teikiami draudikams tik rizikos įvertinimo tikslais, – ir duomenų apimtis apribota tik tais duomenimis, kurie susiję su rizikos vertinimu. Taip pat turi būti numatyta, kad sveikatos ir kiti specialiųjų kategorijų duomenys šiais tikslais nebūtų teikiami, nes šių duomenų teikimas taip pat prieštarautų BDAR.</p> <p>Teisinis reguliavimas, pagal kurį užkertama bet kokia galimybė gauti duomenis brokeriams ar kitiems draudimo</p>	<p>transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo duomenų bazėje (toliau - Duomenų bazė) bus tvarkomi taip pat ir specialiųjų kategorijų asmens duomenys – sveikatos duomenys. Vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR) asmens duomenys, gali būti tvarkomi tik laikantis su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų, įtvirtintų BDAR 5 straipsnyje ir kai toks asmens duomenų tvarkymas gali būti pagrįstas bent viena teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga, nustatyta BDAR 6 ir (ar) 9 straipsniuose (priklausomai nuo tvarkomų asmens duomenų kategorijos). BDAR 5 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta, jog asmens duomenys turi būti tvarkomi nustatytais, <u>aiškiai apibrėžtais bei teisėtais tikslais</u> ir toliau netvarkomi su tais tikslais nesuderinamu būdu. Nėra aišku, koku tikslu brokeriai siekia gauti Duomenų bazėje tvarkomus asmens duomenis, dėl ko ir kaip siekia naudotis Duomenų bazės duomenimis, taip pat siūlyme nepagrįstas tokių asmens duomenų tvarkymo būtinumas.</p> <p>3. Atsižvelgta iš dalies. BDAR yra tiesioginio taikymo aktas ir jis taikytinas be jo nuostatų atskiro perrašymo nacionalinėje teisėje.</p> <p>Pats duomenų tvarkymo tikslas lemia, kad duomenys galės būti naudojami tik tiek, kad galima būtų pasiekti tikslą. TPVCPDĮ projekte labai aiškiai nurodyta, kad sveikatos duomenys tvarkomi tik dėl tų žalų, kurias Biuras privalo atlyginti pagal įstatymą.</p> <p>Vadovaujantis BDAR duomenų teikimo tikslai turi būti aiškūs. Poreikis veikti draudėjo ir kitų asmenų interesais, kaip numato BDAR, gali būti realizuojamas turint tokio duomenų subjekto įgaliojimą brokeriui.</p> <p>Draudimo brokeriai išreiškia norą prisilyginti įmonėms,</p>
--	--	---

	<p>tarpininkams iš Duomenų bazės, yra visiškai nesuderinamas su 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (Reglamentas) nuostatomis.</p> <p>Draudimo brokerių įmonė turi teisę vykdyti draudimo produktų platinimo veiklą tiek draudiko, tiek draudėjo, apdraustojo, naudos gavėjo ar nukentėjusio trečiojo asmens pavedimu, tačiau draudimo brokerių įmonė privalo visuomet veikti draudėjo, apdraustojo, naudos gavėjo ar nukentėjusio trečiojo asmens interesais.</p> <p>Užkertant kelią draudimo brokerių įmonei lygiomis teisėmis su draudikais gauti informaciją iš duomenų bazės, reikalingą draudėjų teisei gauti draudimo išmoką realizuoti, iš esmės sumenkinami vienos draudimo santykių šalies interesai, kuriais draudimo brokerių įmonė ir veikia.</p> <p>Draudimo sutarčiai sudaryti duomenis turi pateikti pats draudėjas, o ją patikrinti draudikai turi tiesiogiai pirminiuose duomenų šaltiniuose (viešuose registruose), o ne naudoti Biuro duomenų bazę, kaip centralizuotą duomenų rinkinį. Todėl draudikų teisė gauti informaciją iš Biuro draudimo sutarties sudarymo tikslais, tiek, kiek šie tikslai nesujungiami su draudimo rizikos vertinimu, negali būti įtvirtinta.</p>	<p>tačiau neturi visų draudikų turimų pareigų (sudaryti draudimo sutartį, atlyginti žalą) dėl kurių jie įstatyme numatytiems tikslams turi gauti tinkamą informaciją. Draudimo brokeriai veikia savo kliento vardu ir juos su klientu sieja sutartis. Tai yra jau visai kitas asmens duomenų tvarkymo pagrindas – iš sutarties (BDAR 6 str. 1 d. 1 p.), o ne dėl to, kad tai yra būtina įstatyme numatyti funkcijų vykdymui ar dėl trečiosios šalies interesų.</p> <p>Pažymėtina, kad vienintelis draudimo brokerio informacijos šaltinis yra jo klientas ir jo sutikimas, kad brokeris rinktų apie jį (o ne apie bet kurį kitą eismo įvykio dalyvį) asmens duomenis. Brokeris neturi jokio teisinio pagrindo, atstovaudamas savo klientui, kartu susižinoti ir tvarkyti ir kito eismo įvykio dalyvio asmens duomenis.</p> <p>Sistema kai draudikas, sudarydamas draudimo sutartį, gauna duomenis iš duomenų bazės, leidžia sinchronizuotis duomenis ir mažinti klaidų riziką, t.y. sudarant duomenų bazės pagrindu sutartį automatiškai būna vykdoma pareiga pagal Direktyvą draudikui pranešti apie apdraustą transporto priemonę.</p> <p>Siekiant aiškiau nurodyti, kokią informaciją draudikas, sudarydamas draudimo sutartį, turi teisę gauti iš duomenų bazės, TPVCPDĮ projekto 6 straipsnio 3 dalyje detalizuojama draudiko galima gauti informacija: susijusią su draudėjo, transporto priemonės identifikavimo duomenimis, draustumu ir žalos atlyginimo atvejais ar jų nebuvimu.</p>
--	--	--